

ΙΣΤΟΡΙΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ
ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΤΕΚΝΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΤΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ
ΠΕΜΠΤΗ 12 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2024

Ενδεικτικές απαντήσεις

ΘΕΜΑ Α1

Φεντερασιόν

Η μεγάλη πολυεθνική εργατική οργάνωση της Θεσσαλονίκης, με πρωτεργάτες σοσιαλιστές από την ανοικτή σε νέες ιδέες εβραϊκή κοινότητα της πόλης, που αποτέλεσε σημαντικό δίαυλο για τη διάδοση σοσιαλιστικής και εργατικής ιδεολογίας στη χώρα.

Εκλεκτικοί

Πολιτικός σχηματισμός που συγκροτήθηκε την περίοδο της εθνοσυνέλευσης του 1862-64 και είχε μικρότερη απήχηση σε σχέση με τις δύο μεγάλες παρατάξεις των Πεδινών και των Ορεινών. Ήταν μια ετερόκλητη παράταξη εξεχόντων πολιτικών, λογίων και αξιωματικών, με μετριοπαθείς θέσεις, η οποία προσπαθούσε να μεσολαβεί μεταξύ των άλλων παρατάξεων και να υποστηρίξει σταθερές κυβερνήσεις.

Φροντιστήριο Τραπεζούντας

Ιδρύθηκε το 1682 από τον μεγάλο Τραπεζούντιο δάσκαλο του Γένους Σεβαστό Κυμινήτη. Λειτουργήσε παρά τις αντιξοότητες ως το 1922 και έπαιξε σημαντικό ρόλο στην πνευματική και ηθική ανάπλαση των Ελληνοποντίων και στην ανάπτυξη της εθνικής τους συνείδησης.

ΘΕΜΑ Α2

Α) Σωστό, β) λάθος, γ) λάθος, δ) Σωστό, ε) Σωστό

ΘΕΜΑ Β1

Η ευτυχής για την Ελλάδα έκβαση των Βαλκανικών πολέμων έδωσε και στο Κρητικό Ζήτημα την οριστική λύση του. Με το άρθρο 4 της Συνθήκης του Λονδίνου (30 Μαΐου 1913) ο σουλτάνος παραιτήθηκε από όλα τα δικαιώματά του στην Κρήτη, την οποία παραχωρούσε στις Μ. Δυνάμεις της Ευρώπης. Με ιδιαίτερη συνθήκη ειρήνης μεταξύ της Ελλάδας και της Τουρκίας (14 Νοεμβρίου 1913) ο σουλτάνος παραιτήθηκε από κάθε δικαίωμά του στην Κρήτη, η οποία έτσι εντάχθηκε στην ελληνική επικράτεια ως οργανικό και αναπόσπαστο τμήμα της. Οι Μ. Δυνάμεις αποδέχθηκαν σιωπηρά τη λύση αυτή, δηλώνοντας απλώς ότι έλαβαν γνώση των ενεργειών της ελληνικής κυβέρνησης. Ένα μήνα αργότερα, την 1η Δεκεμβρίου 1913, κηρύχθηκε και επίσημα η ένωση της Κρήτης με την Ελλάδα, με την παρουσία του τότε βασιλιά Κωνσταντίνου και του πρωθυπουργού Ελευθερίου Βενιζέλου. Η ελληνική σημαία υψώθηκε στο ιστορικό φρούριο του Φιρκά και, στη θέση, όπου άλλοτε κυμάτιζε η τουρκική σημαία, στήθηκε μαρμάρινη επιγραφή, που έγραφε:

ΤΟΥΡΚΟΚΡΑΤΙΑ ΕΝ ΚΡΗΤΗ

1669-1913

ΗΤΟΙ, 267 ΕΤΗ, 7 ΜΗΝΕΣ, 7 ΗΜΕΡΑΙ

ΕΤΗ ΑΓΩΝΙΑΣ

ΘΕΜΑ Β2

Η διάσταση προσφύγων και γηγενών εκφράστηκε κυρίως:

- Στην οικονομική ζωή. Υπήρχε ανταγωνισμός στην αγορά εργασίας, στην ιδιοκτησία της γης και σε άλλες επιχειρηματικές δραστηριότητες.
- Στην πολιτική ζωή. Πριν ακόμη από την παροχή στέγης και εργασίας, οι πρόσφυγες απέκτησαν την ελληνική ιθαγένεια και πολιτικά δικαιώματα. Εντάχθηκαν στο κόμμα του Βενιζέλου τόσο ως ψηφοφόροι όσο και ως πολιτευτές, βουλευτές και υπουργοί. Οι αντιβενιζελικοί και ο αντιβενιζελικός τύπος καλλιέργησαν το μίσος εναντίον τους.
- Στην κοινωνική ζωή. Οι πρόσφυγες που κατοικούσαν στους συνοικισμούς ήταν απομονωμένοι, δεν είχαν συχνές επαφές με ντόπιους και προτιμούσαν να συνάπτουν γάμους μεταξύ τους. Δεν συνέβαινε το ίδιο με τους πρόσφυγες που εγκαταστάθηκαν μέσα στις πόλεις ή τα χωριά. Ο χώρος εργασίας, το σχολείο, η εκκλησία και κυρίως η γειτονιά έδιναν ευκαιρίες επικοινωνίας με τους ντόπιους. Σιγά-σιγά άρχισαν να συνάπτονται μικτοί γάμοι, που με την πάροδο του χρόνου γίνονταν όλο και περισσότεροι. Η αντίθεση μεταξύ προσφύγων και γηγενών, σε ελάχιστες περιπτώσεις πήρε τη μορφή ανοικτής σύγκρουσης. Ο όρος «πρόσφυγας», όμως, είχε στην κοινή συνείδηση υποτιμητική σημασία, για πολλά χρόνια

Σελ. 165-166.

ΘΕΜΑ Γ1

Συνδυάζοντας τις ιστορικές σας γνώσεις με τις πληροφορίες από τα κείμενα που σας δίνονται, να αναφερθείτε στις συνθήκες ίδρυσης της Τράπεζας της Ελλάδος, στο έργο της και στα αποτελέσματα της λειτουργίας της.

Μονάδες 25

Το 1927, με αφορμή το αίτημα της Ελλάδας στην Κοινωνία των Εθνών για παροχή πρόσθετου δανείου, τέθηκε το ζήτημα της δημιουργίας μιας κεντρικής κρατικής τράπεζας, που θα αναλάμβανε τη διαχείριση των χρεών, την έκδοση χαρτονομίσματος και την ενιαία εφαρμογή της κυβερνητικής οικονομικής πολιτικής. Παρά τις αντιδράσεις της Εθνικής Τράπεζας και κάτω από την πίεση των ξένων συμβούλων, το Μάιο του 1927 ιδρύθηκε η Τράπεζα της Ελλάδος, η οποία άρχισε τη λειτουργία της ένα χρόνο αργότερα.

Σύμφωνα μάλιστα και με τον Κωνσταντίνο Βεργόπουλο στο κείμενο, «Η ελληνική οικονομία από το 1926 ως το 1935», στο: Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, Αθήνα: Εκδοτική Αθηνών, 1978, τόμος ΙΕ', σ. 333-334 στις 15 Σεπτεμβρίου 1927 υπεγράφη το πρωτόκολλο της Γενεύης, με το οποίο «η Κ.Τ.Ε. (Κοινωνία των Εθνών) αναλάμβανε να εγγυηθεί για δάνειο 9 εκατομμυρίων λιρών προς την Ελλάδα, αλλά από την άλλη πλευρά επέβαλε σαν όρους την ίδρυση απαραίτητως της νέας Κεντρικής Τράπεζας στην Ελλάδα, τη σταθεροποίηση του νομίσματος και τη δημοσιονομική εξυγίανση. Ιδρύθηκε έτσι, παρά τις έντονες αντιδράσεις της Εθνικής, η Τράπεζα της Ελλάδος (14.5.1928) με διοικητή τον Αλέξανδρο Διομήδη». Επιπλέον, σύμφωνα με τον Ανδρέα Κακριδή στο κείμενο, «Από τη σταθεροποίηση στην κρίση», στο: Βασίλης Παναγιωτόπουλος, Γιάννης Βούλγαρης και Σωτήρης Ριζάς (επιμ.), Η δύσκολη Δημοκρατία: Η Ελλάδα του Μεσοπολέμου 1924-1935,

Αθήνα: Το Βήμα, 2024, σ. 122 «το τραπεζικό σκέλος της σταθεροποίησης προκαλούσε την αντίδραση της Εθνικής Τράπεζας, που δεν είχε καμία πρόθεση να εγκαταλείψει τις επικερδείς εμπορικές της δραστηριότητες για να μετατραπεί σε αμιγώς εκδοτικό ίδρυμα». Έτσι, «η συμβιβαστική λύση που επελέγη προέβλεπε την ίδρυση μιας νέας τράπεζας, στην οποία η Εθνική θα παραχωρούσε το εκδοτικό προνόμιο, μαζί με τα αντίστοιχα περιουσιακά στοιχεία και τις υποχρεώσεις. Κάπως έτσι, το καλοκαίρι του 1927, προέκυψε η ιδέα της δημιουργίας της Τράπεζας της Ελλάδος, η οποία θα αναλάμβανε τον ρόλο της κεντρικής τράπεζας της χώρας, αφήνοντας την Εθνική να συνεχίσει απρόσκοπτα να ασκεί τις εμπορικές της δραστηριότητες, που αποτελούσαν και τη βασική πηγή της κερδοφορίας της».

Η Τράπεζα της Ελλάδας πολύ γρήγορα πέτυχε σταθερές ισοτιμίες της δραχμής με τα ξένα νομίσματα, στηρίζοντας την έκδοση χαρτονομίσματος στα αποθέματά της σε χρυσό και συνάλλαγμα και εξασφαλίζοντας τη μετατρεψιμότητα του εθνικού νομίσματος σε χρυσό. Η επιτυχία αυτή οδήγησε τα δημόσια οικονομικά σε περίοδο ευφορίας, βελτίωσε την πιστοληπτική ικανότητα του κράτους, ενίσχυσε την εισροή συναλλάγματος και τις επενδύσεις και προκάλεσε μία ισχυρή δυναμική που επέτρεψε τις σημαντικές πολιτικές, θεσμικές και οικονομικές πρωτοβουλίες της τελευταίας κυβέρνησης του Ελευθερίου Βενιζέλου (1928-1932).

ΘΕΜΑ Δ1

Συνδυάζοντας τις ιστορικές σας γνώσεις με τις πληροφορίες από τα κείμενα που σας δίνονται, να αναφερθείτε στον τρόπο με τον οποίο το Σύνταγμα του 1844 κατοχύρωνε θεμελιώδη δικαιώματα και καθόριζε τις βασιλικές εξουσίες.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ Μονάδες 25

Οι κομματικές παρατάξεις συμφώνησαν στην ανάγκη να κατοχυρωθούν συνταγματικά ορισμένα θεμελιώδη δικαιώματα: η ισότητα απέναντι στο νόμο, η απαγόρευση της δουλείας, το απαραβίαστο του οικογενειακού ασύλου, η ελευθερία γνώμης και τύπου, η προστασία της ιδιοκτησίας, η δωρεάν εκπαίδευση. Όλοι οι αντιπρόσωποι συνειδητοποίησαν ότι υπήρχαν αξίες και δικαιώματα που έπρεπε να προστατευτούν από την αυθαιρεσία της κρατικής εξουσίας. **Έτσι, σύμφωνα και με τον Αντώνη Κλάψη, στο έργο «Στο κλουβί της Ελλάδος της στενής μας κλεισμένοι»: Πολιτική και διπλωματία της ελληνικής εθνικής ολοκλήρωσης, 1821-1923, Αθήνα: Πεδίο, 2019, σ. 97, «το Σύνταγμα κατοχύρωνε σχεδόν το σύνολο των θεμελιωδών ανθρώπινων δικαιωμάτων, όπως εκείνα της ατομικής ελευθερίας, της ισότητας απέναντι στον νόμο, του απαραβίαστου της κατοικίας, του απόρρητου της αλληλογραφίας, της απαγόρευσης της δουλείας και των βασανιστηρίων, της ελευθερίας της γνώμης και του Τύπου».**

Μια αδυναμία ήταν το ότι δεν κατοχυρώθηκε συνταγματικά το δικαίωμα του συνέρχεσθαι και συνεταιρίζεσθαι, πράγμα που μπορούσε να φέρει εμπόδια στη συγκρότηση κομματικών μηχανισμών.

Στο σύνταγμα καθορίστηκαν και οι βασιλικές εξουσίες. Μεταξύ των σπουδαιότερων ήταν η συμμετοχή του βασιλιά στην άσκηση της νομοθετικής εξουσίας και η αρχηγία του κράτους και του στρατού. Όμως, καμία πράξη του δεν είχε ισχύ χωρίς την προσυπογραφή του αρμόδιου υπουργού. **Μάλιστα σύμφωνα με τον Κώστα Κωστή στο έργο, «Τα κακομαθημένα παιδιά της Ιστορίας»: Η διαμόρφωση του νεοελληνικού κράτους, 18ος-21ος**

αιώνας, Αθήνα: Πόλις, 2015, σ. 277-278, «η εκτελεστική εξουσία ανήκε στον βασιλιά και ασκούνταν από τους υπουργούς του, οι οποίοι ήταν υπεύθυνοι για τις πράξεις τους. Οι υπουργοί διορίζονταν και παύονταν «ελευθέρως» από τον ανώτατο άρχοντα», ενώ σύμφωνα και με τον Αντώνη Κλάψη, στο έργο «Στο κλουβί της Ελλάδος της στενής μας κλεισμένοι»: Πολιτική και διπλωματία της ελληνικής εθνικής ολοκλήρωσης, 1821-1923, Αθήνα: Πεδίο, 2019, σ. 97, «το Σύνταγμα του 1844 αναγνώριζε την πρωτοκαθεδρία του βασιλιά, ο οποίος μεταξύ άλλων διατηρούσε το δικαίωμα διορισμού και απόλυσης των υπουργών και των δημοσίων υπαλλήλων, τη διοίκηση του στρατού και την αποκλειστική αρμοδιότητα συνομολόγησης διεθνών συνθηκών».

Με άλλες διατάξεις, προβλεπόταν η ύπαρξη Βουλής και Γερουσίας. Οι γερουσιαστές θα διορίζονταν από τον βασιλιά και θα διατηρούσαν το αξιωμα τους ισόβια. Σύμφωνα και πάλι με τον Αντώνη Κλάψη, στο έργο «Στο κλουβί της Ελλάδος της στενής μας κλεισμένοι»: Πολιτική και διπλωματία της ελληνικής εθνικής ολοκλήρωσης, 1821-1923, Αθήνα: Πεδίο, 2019, σ. 97, στο Σύνταγμα του 1844 ο βασιλιάς είχε και « το προνόμιο του διορισμού των μελών της νεοσυσταθείσας Γερουσίας, η θητεία των οποίων προβλεπόταν να είναι ισόβια», ενώ με βάση και τον Κώστα Κωστή στο έργο, «Τα κακομαθημένα παιδιά της Ιστορίας»: Η διαμόρφωση του νεοελληνικού κράτους, 18ος-21ος αιώνας, Αθήνα: Πόλις, 2015, σ. 277-278, «η νομοθετική εξουσία ασκείται από κοινού από τον βασιλιά, τη Βουλή και τη Γερουσία. Αν και προβλεπόταν έλεγχος της κυβέρνησης από το νομοθετικό σώμα, η νομοθετική πρωτοβουλία και το δικαίωμα της κύρωσης των νόμων ανήκε στον βασιλιά. Ο τελευταίος επεξέτεινε τις αρμοδιότητες και την εξουσία του διατηρώντας το δικαίωμα διάλυσης, χωρίς περιορισμό της Βουλής, αλλά και διορισμού των μελών της Γερουσίας».